

DEKSA

Direktoratet for
eksportkontroll og sanksjoner

DEKSA-seminaret 2025

Eksport av forsvarsmateriell

Direktoratet for eksportkontroll og sanksjoner

Fornebu, 30. oktober 2025

DEKSA

Direktoratet for
eksportkontroll og sanksjoner

Eksportkontrollregelverket:

Hvilke regler gjelder for eksport av
forsvarsmateriell - det du må vite om reglene og
unntakene

Historisk tilbakeblikk på eksportkontroll

Strategisk eksportkontroll – intet nytt regelverk

- Ca. 800 AD - første dokumenterte tilfellet av en statlig beslutning om å kontrollere eksporten av militære varer
- Karl den Store
 - forbød eksport utenfor det karolingiske rike (Frankrike) av sverd, hvis spesifikke legering av stål gjorde dem både lette og svært motstandsdyktige.
 - forbød smeder som mestret denne teknikken å reise utenfor imperiet
- Dette forbudet ble bekreftet av hans barnebarn, Charles II «den skallede» i 864 AD
- Kilde: [Custax & Legal | Export Control origins](#)

Stortingets vedtak av april 1935

- 1934 solgte Raufoss Ammunisjonsfabrikker ammunisjon til Bolivia mens landet var i krig med Paraguay.
- Folkeforbundet hadde, etter initiativ fra Storbritannia, gått inn for våpenembargo mot begge land.
- Saken utløste den første grunnleggende stortingsbehandling om retningslinjer for eksport av våpen og ammunisjon.
- I debatten fikk sterke moralske argumenter plass blant dem som mente at våpeneksporten burde begrenses eller helst avskaffes.
- St.vedtak april 1935
 1. Eksport av våpen og ammunisjon må kun tillates til land som ikke befinner sig i borgerkrig eller krig medmindre denne av Folkeforbundets kompetente organer er erklært for legal forsvarskrig.
 2. Eksport av våben og ammunisjon må alene foregå til legale regjeringer.

Cubasaken

- Lillejuleaften 1958 seilte et skip – MS Bleichen - ut Drammensfjorden.
- I lasten var det håndgranater og ammunisjon
- Verdi : 4 millioner norske kroner (ca. 80 millioner kroner i dag)
- Destinasjon : Cuba
- Sluttbruker : Batista-regimet

Da skipet kom frem til Cuba den 17. januar 1959 hadde Fidel Castro allerede tatt kontroll.

Da det ble kjent at Regjeringen hadde gitt tillatelse til denne leveranse, ledet det i mars 1959 til et mistillitsforslag fra en samlet borgerlig opposisjon.

1959 vedtaket aka 59-vedtaket

- Stortinget 11. mars 1959. Statsminister Gerhardsen erklærer:
«det skal ved avgjørelse i eksportkontrollsaker, legges vekt på de utenriks- og innenrikspolitiske vurderinger, og hovedsynspunktet bør være at Norge ikke vil tillate salg av våpen og ammunisjon til områder hvor det er krig eller krig truer, eller til land hvor det er borgerkrig.»
- Samme dag vedtok Stortinget enstemmig følgende:
«Stortinget vil sterkt understreke at eksport av våpen og ammunisjon fra Norge bare må skje etter en omhyggelig vurdering av de uten- og innenrikspolitiske forhold i vedkommende område. Denne vurdering må etter Stortingets mening være avgjørende for om eksport skal finne sted.»

1987 – Sikkerhetspolitisk storm

- NATO kunne oppdage og identifisere ubåter fra Sovjet, eksempelvis Yankee II på avstander opp til 320 km (200 miles)
- Nesten over natten ble deteksjonsavtanden for nye sovjetiske ubåter redusert til omlag 16 km (10 miles)
- Hva hadde skjedd?

Sikkerhetspolitisk storm

- I 1987 ble det avslørt at Toshiba sammen med KV hadde levert åtte datastyrte dreiebenker til Sovjetunionen mellom 1982 og 1984, en handel som krenket CoCom-regler.
- Sommeren 1987 tordnet amerikanske senatorer mot KV og anklaget firmaet for forræderi mot hele den vestlige verden.

Eksportkontrolloven - 1987

Eksportkontrollen

- **Varer og teknologi**
 - som kan være av betydning for andre lands utvikling, produksjon eller anvendelse av produkter **til militært bruk eller som direkte kan tjene til å utvikle et lands militære evne,**
 - eller som kan benyttes **til å utøve terrorhandlinger,** jf. straffeloven § 131,
- **Må ikke utføres fra Norge uten særskilt tillatelse.**

Loven peker også til at det kan :

- settes forbud mot at det uten særskilt tillatelse ytes tjenester samt drives handel med, formidler eller bistår ved salg av våpen og militært materiell
- settes vilkår for tillatelsene

DEKSA

Direktoratet for
eksportkontroll og sanksjoner

Eksportkontrollloven

Gjelder for Svalbard og Jan Mayen.

Eksportkontrollforskriften

§ 1. Hva forskriften omfatter:

Forskriften gjelder eksport av nærmere angitte varer, teknologi, herunder immaterielle ytelser, tekniske datapakker eller produksjonsrettigheter for varer, samt visse tjenester.

Særlige bestemmelser gjelder for eksport av angitte ytelser fra en leverandør i en EØS-stat til en mottaker i en annen EØS-stat når det uttrykkelig fremgår av denne forskrift.

§ 2. Definisjoner

Forskriften - Lisensplikt

§ 3. Lisensplikt

Eksport av visse varer, nærmere angitt teknologi, herunder immaterielle ytelser, tekniske datapakker eller produksjonsrettigheter for varer eller visse tjenester krever lisens fra DEKSA om ikke annet følger av denne forskrift.

DEKSA avgjør i tvilstilfeller om en ytelse er lisenspliktig eller ikke. Lisensplikten gjelder også ved eksport av varer fra tollager.

§ 4. Lisensplikt etter varelistene

Eksport av varer og teknologi oppført på **liste I, liste II og liste III** som utgjør vedlegg til denne forskrift, krever lisens.

Lisensplikten knyttet til liste I gjelder også for materiell som har vært særlig konstruert eller modifisert for militært formål, uavhengig av nåværende tilstand

§ 5. Lisensplikt for tjenester

§ 6. Lisensplikt for handel og formidling

Spørsmål

- Hvilken hendelse utløste forskriftsendringen i § 4 hvor følgende ble tatt inn:

“Lisensplikten knyttet til liste I gjelder også for materiell som har vært særlig konstruert eller modifisert for militært formål, uavhengig av nåværende tilstand»

?

Nigeria-båtene

Forskriften - Lisensplikt

THE WASSENAAR ARRANGEMENT
On Export Controls for Conventional Arms and Dual-Use Goods and Technologies

- Varelister, jf. §4
- Norge fult ut harmonisert med EU sine felleslister
- Liste I = EU Common Munitions List
- Liste II = EU Common Dual Use List
- Oppdateres med noe forsinkelse
- L-III, Nasjonal liste – teknisk konsensus
- Kontrollteksten er fremforhandlet i EK-Regimene:
 - EU Common ML = Wassenaar Arrangements (WA)
 - EM Common Dual Use = WA, MTCR, NSG, AG, CWC
 - L-III = WA - teknisk konsensus

The Australia Group

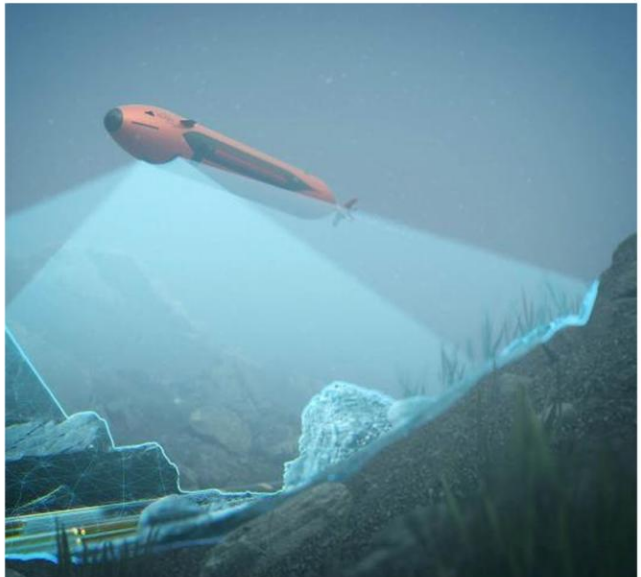
Chemical Weapons Convention

Vareliste I

EU Common Munitions List

Forsvarsmateriell

Vareliste II

EU Common Dual Use List

Flerbruksvarer

Vareliste III

Nasjonal liste

Forskriften – Vareliste I, forsvarsrelaterte varer

ML1 Glattboret våpen med kaliber 20 mm eller mindre, våpen med kaliber < 12,7 mm

ML2 Glattboret våpen med kaliber 20 mm eller større, våpen med kaliber >12,7 mm

ML3 Ammunisjon

ML4 Bomber, torpedoer, raketter, missiler og eksplosiver

ML5 Ildledningsutstyr

ML6 Kjøretøyer

ML7 Kjemiske og biologiske giftige midler og materialer

ML8 Energetiske materialer

ML9 Krigsskip, marint utstyr

ML10 Luftfartøyer

ML11 Annet elektronisk utstyr

ML12 Våpensystemer med høy kinetisk energi

ML13 Ballistisk beskyttelse

ML14 Militært treningsutstyr

ML15 Billed-/videoutstyr

ML16 Halvfabrikatkomponenter for utstyr på listen

ML17 Diverse utstyr

ML18 Produksjonsutstyr

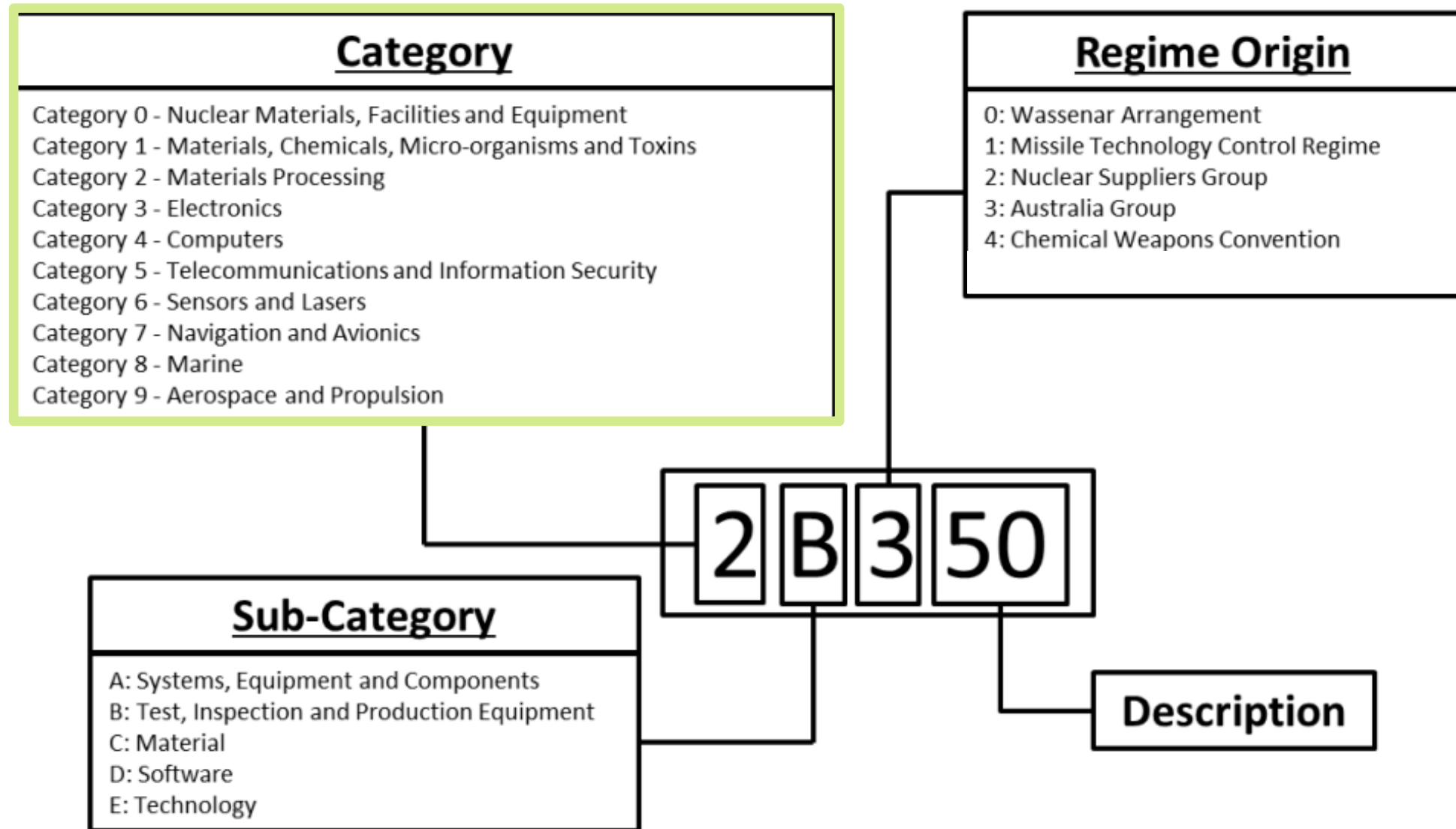
ML19 Energivåpen

ML20 Superledende utstyr

ML21 Programvare

ML22 Teknologi

Forskriften – Vareliste II, flerbruksvarer

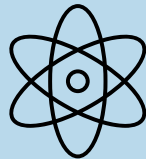

§ 7 - Lisensplikt for øvrige varer, teknologi og tjenester

§ 7a

MØV

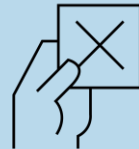
Bestemmelsen viser til situasjoner der eksporten har knytning til **masse-ødeleggelsesvåpen**.

§ 7b

Våpenembargo

Bestemmelsen viser til situasjoner der eksporten har knytning til **militær bruk i et land underlagt sanksjoner**.

§ 7c

1959-vedtaket

Bestemmelsen viser til situasjoner der eksporten har knytning til **militær bruk i områder hvor det er krig, krig truer eller borgerkrig**.

§ 7d

Sikkerhetspolitisk

Bestemmelsen viser til situasjoner der eksporten **kan utvikle militær evne i strid med norske forsvars- og sikkerhetsinteresser**.

§ 8. Unntak fra lisensplikt

Lisensplikten i § 3, jf. § 4–§ 7, gjelder ikke for:

- a) varer oppført på vedlegg II og III i utenlandsk eie og som returneres til utlandet etter å ha vært midlertidig innført til Norge i forbindelse med utstilling og demonstrasjon, eller som returneres til utlandet etter å ha vært midlertidig innført til Svalbard eller Jan Mayen i forbindelse med sivil forskningsaktivitet
- b) redningsutstyr og oljevernutstyr som utføres i forbindelse med hjelpeaksjoner
- c) skytevåpen, våpendeler og ammunisjon som utføres i henhold til våpenloven, jf. forskrift 7. mai 2021 nr. 1452 om våpen, skytevåpen, våpendeler og ammunisjon, kapittel 10
- d) varer som utføres til den europeiske romorganisasjonen ESA, eller en representant for denne, og som er strengt nødvendig for organisasjonens offisielle virksomhet. Unntaket gjelder bare for leveranser til ESAs medlemsland
- e) varer oppført på vedlegg II og III som utelukkende er i transitt gjennom Norge, når avsender og mottaker befinner seg utenfor Norge. Det samme gjelder varer oppført på vedlegg I dersom både avsender og mottaker befinner seg innenfor EØS

§ 8. Unntak fra lisensplikt

Lisensplikten i § 3, jf. § 4–§ 7, gjelder ikke for:

- f) varer, teknologi og tjenester til bruk på norsk kontinentalsokkel
- g) varer, teknologi og tjenester til bruk om bord på norskeide skip under norsk flagg og norskeide luftfartøyer, i utenriksfart
- h) forsvarsrelaterte varer og flerbruksvarer som eies eller disponeres av norsk forsvars- eller politimyndighet når varene skal benyttes av norske styrker i utlandet. Unntaket gjelder også for slike varer når de inngår i flernasjonalt logistikkstøtte som nevnte myndigheter har inngått avtale om, eller som sendes ut for reparasjon, vedlikehold, oppdatering eller lignende, med retur til Norge. Forsvars- og politimyndighetene skal hvert år, innen 15. februar, sende rapport til Direktoratet for eksportkontroll og sanksjoner om all utførsel av forsvarsrelaterte varer som nevnt ovenfor i det foregående kalenderår
- i) forsvarsrelaterte varer og flerbruksvarer som eies eller disponeres av et NATO-lands eller en EØS-stats forsvars- eller politimyndighet som er lagret i Norge eller som returneres til utlandet etter å ha vært midlertidig innført til Norge i forbindelse med oppdrag, øvelse eller trening

§ 8. Unntak fra lisensplikt

Lisensplikten i § 3, jf. § 4–§ 6, gjelder ikke for:

a) Grunnforskning

b) Universiteter, høyskoler, helseforetak, offentlige forskningsinstitutter og forskningsinstitutter som mottar statlig grunnbevilgning ved eksport av teknologi oppført på vedlegg II og III som ytes her i landet til statsborgere av EØS- eller NATO-land

Kap 3. Eksport av forsvarsrelaterte varer til mottakere i EØS

§ 9. Overføringslisens

Overføring av forsvarsrelaterte varer til mottakere i EØS kan kun skje på grunnlag av en :

- generell overføringslisens,
 - global overføringslisens; eller
 - individuell overføringslisens
- Reglene om overføringslisenser gjelder kun forsvarsrelaterte varer oppført på liste I.

Eksport av forsvarsrelaterte varer til mottakere i EØS

- Eksportører skal benytte egne lisenstyper for eksport til EØS-landene
- Generell overføringslisens
 - Enkeltstående overføring av forsvarsrelaterte varer til mottakere innen EØS-området.
 - Eksportører lager denne lisensen selv.
 - Eksportører skal først formelt registrere seg for bruk av generell overføringslisens hos DEKSA.
- Les mer om bruk av generell overføringslisens på våre hjemmesider – WWW.DEKSA.NO
- Rød/grønt skjema angir nærmere hvilke kategorier som er aktuelle. Dette skjema vil søkes harmonisert med nærstående land i 2026.

Materiell-kategorier iht. Liste I	Forskriften § 10 a) væpnede styrker	Forskriften § 10 b) sertifisert foretak	Forskriften § 10 c) demonstrasjon ol.	Forskriften § 10 d) vedlikehold/reparasjon
ML 6	Unntatt komplette kjøt, chassis og tårn	Unntatt komplette kjøt, chassis og tårn	Unntatt komplette kjøt-, chassis- og tårn	Unntatt komplette kjøt, chassis og tårn
ML 7				
ML 7 f. og g.				
ML 8				
ML 9	Unntatt komplette skip, U-båter og skrog, samt 9 a.2.d. og 9 b.4.	Unntatt komplette skip-, Ubåter- og skrog, samt 9 a.2.d. og 9 b.4.	Unntatt komplette skip-, Ubåter- og skrog, samt 9 a.2.d. og 9 b.4.	Unntatt komplette skip, Ubåter og skrog samt 9 c.
ML 9 c.				
ML 10	Unntatt komplette fly, skrog og motorer for kampfly samt komplette UAV.	Unntatt komplette fly, skrog og motorer for kampfly samt komplette UAV.	Unntatt komplette fly-, skrog- og motorer for kampfly.	Unntatt komplette fly, skrog- og motorer for kampfly.
ML 11				
ML 11 a. g.h.j.				
ML 12				

Eksport av forsvarsrelaterte varer til mottakere i EØS

Individuell overføringslisens

Enkeltstående overføring av forsvarsrelaterte varer til enkeltstående mottaker innen EØS-området.

Normalt gyldig ett år.

Global overføringslisens

Enkeltstående eller flere overføringer av en eller flere forsvarsrelaterte varer til en eller flere faste mottakere innen EØS-området.

Normalt gyldig i tre år.

Global tjenesteoverføringslisens

Enkelt eller/og flerstående tjenesteytelser tilhørende en eller forsvarsrelaterte varer mot en eller flere faste mottagere innen EØS-området.

Normalt gyldig i tre år.

Se detaljert beskrivelse på vår hjemmeside: www.deksa.no

Forskrift – Registrering, Rapportering, Oppfølging

§ 16. Registrering

Leverandøren skal føre et detaljert og fullstendig register over eksport av forsvarsrelaterte varer. Registeret skal inneholde dokumenter med følgende opplysninger:

- a. en beskrivelse av varen og dens referanse til liste I,
- b. mengde og verdi,
- c. overføringsdatoer,
- d. leverandørens og mottakerens navn og adresse,
- e. dersom det er kjent eller påkrevet etter § 24, sluttbruken og sluttbrukeren av varen,
- f. dokumentasjon på at opplysninger vedrørende eksportbegrensninger er oversendt mottakeren,
- g. tolldeklarasjon med ekspedisjons- og løpenummer.

NB! DEKSA har ingen mal for et § 16 register.

Forskrift – Registrering, Rapportering, Oppfølging

§ 17. Rapportering

- Leverandøren skal rapportere til DEKSA kvartalsvis, på fastsatt skjema, om all eksport og overføring av forsvarsrelaterte varer oppført på liste I.
- Tilsvarende for liste-II og -III til militær sluttbruk
- Det skal rapporteres i hele kroner.

Forskrift – Registrering, Rapportering, Oppfølging

§ 18. Arkivering

Leverandøren skal oppbevare registre og lisenser i minst ti år fra utløpet av det kalenderåret eksporten fant sted. DEKSA kan pålegge leverandøren å fremvise denne dokumentasjonen.

§ 19. Informasjon om vilkår

Leverandøren skal informere mottakerne om vilkår for lisensen, herunder begrensninger i forbindelse med sluttbruk eller re-eksport.

Forskrift - Registrering, Rapportering, Oppfølging

§ 20. Oppfølging av eksport

Leverandøren skal påse det som overføres eller eksporteres:

- er i samsvar med innvilget lisens,
- går til fastsatt bestemmelsessted,
- ikke fraviker godkjent beskrivelse eller kvantum angitt i lisensen,
- samt at eksporten skjer innen den gyldighetstid; og
- på de særlige vilkår som er fastsatt i lisensen.

VIKTIG – Kun gyldige lisenser vil kunne forlenges/endres

§ 21. Kontroll ved eksport

Leverandøren skal ved eksport av lisenspliktige varer og teknologi legge frem gyldig lisens for tollmyndigheten senest ved fremleggelse av tolldeklarasjon

Forskrift – Generelle bestemmelser

Lisenssøknad fremmes via Min side av den som har fullmakt til å handle på leverandørens vegne.

- For overføringslisenser gjelder også særskilte regler i kap. 3.
- Leverandøren skal legge frem alle opplysninger og dokumentasjon som DEKSA finner nødvendig for behandling av søknaden.
- At bindende avtaler er inngått eller at betaling er mottatt vil ikke kunne legges til grunn for innvilgelse av tillatelse til utførsel.
- Ved avtaler om eksport av lisenspliktige varer bør det alltid tas forbehold om at søknad om lisens innvilges.

Min side

Min side er DEKSAs portal for henvendelser, søknader og rapportering knyttet til eksportkontroll og sanksjoner. Den er nylig lagt om fra E-lisens, så portalen har et annet design og url, men brukeren din og all informasjon blir flyttet over på en trygg måte.

For mer informasjon og hjelp til innlogging, les mer på [Digitaliseringsdirektoratets hjelpeside](#).

Hvis du har problemer når du er inne på Min side, kan du få hjelp på support@deka.no

[Logg inn](#)

Forskrift – Generelle bestemmelser

§ 23. Vilkår for innvilgelse av lisens

§ 24. Sluttbrukererklæring

§ 25. Tilbakekalling av lisens

§ 26. Endring, forlengelse og overdragelse av lisens

§ 27. Retur av lisens

DEKSA

Direktoratet for
eksportkontroll og sanksjoner

Retningslinjene for
behandling av
søknader om eksport
av forsvarsmateriell,
teknologi og tjenester
til militære formål

Retningslinjene

- Utenriksdepartementets retningslinjer for behandling av søknader om eksport av forsvarsmateriell, samt teknologi og tjenester for militære formål.
- Formålet med retningslinjene er å utdype prosedyrene for og kriteriene som vektlegges ved DEKSAs behandling av søknader som beskrevet

Utenriksdepartementets retningslinjer for eksport av forsvarsmateriell

Retningslinjene definerer rammeverket for eksport og hvordan saken blir vurdert

Grunnlag for vurderingen

- Utgangspunktet for vurderingen av søknader som beskrevet i er Regjeringens erklæring av 1959 og Stortingets vedtak av samme dato sammenholdt med Stortingets enstemmige presisering i 1997.
- Regjeringen anser Stortingets vedtak som et bindende pålegg, og eksportreguleringen skal sikre at det blir fulgt.
- EUs felles holdning om våpeneksport artikkel 2 og FN-avtalen om handel med konvensjonelle våpen (ATT) danner også grunnlag for vurdering av slike søknader.

Regjeringens erklæring, Stortingets vedtak og Stortingets presisering

- Regjeringens erklæring av 1959
Det skal ved avgjørelsen legges vekt på de utenriks- og innenrikspolitiske vurderinger, og hovedsynspunktet bør være at Norge ikke vil tillate salg av våpen og ammunisjon til områder hvor det er krig eller krig truer, eller til land hvor det er borgerkrig.
- Stortingets vedtak av 1959
Stortinget tar til etterretning den erklæring Statsministeren på vegne av Regjeringen har lagt frem. Stortinget vil sterkt understreke at eksport av våpen og ammunisjon fra Norge bare må skje etter en omhyggelig vurdering av de uten- og innenrikspolitiske forhold i vedkommende område. Denne vurdering må etter Stortingets mening være avgjørende for om eksport skal finne sted.
- Stortingets presisering av 1997
Utenriksdepartementets vurdering av disse forholdene omfatter en vurdering av en rekke politiske spørsmål, herunder spørsmål knyttet til demokratiske rettigheter og respekt for grunnleggende menneskerettigheter.

Regjeringens erklæring, Stortingets vedtak og Stortingets presisering

- Hva med eksport til militær sluttbruk Ukraina? Gjelder ikke 59-vedtaket?
- Retningslinjene punkt 1.3 gir en mulighet for fravikelse
- Departementet kan fravike retningslinjene i enkeltsaker der særlige hensyn gjør seg gjeldene
- Mer om Ukraina senere i dag

VURDERINGSKRITERIER

Vurderingskriterier - Særlige avslagsgrunnlag

- dette er uforenlig med Norges internasjonale forpliktelser
- det åpenbart er fare for at den militære teknologien/utstyret kan bli brukt til:
 - intern undertrykking,
 - krenke grunnleggende menneskerettigheter; eller
 - til å begå alvorlige brudd på internasjonal humanitærrett
- eksport vil kunne fremprovosere eller forlenge væpnede konflikter og eksisterende motsetninger
- fare for at mottakeren vil bruke den militære teknologien eller utstyret til å angripe en annen stat eller tvinge gjennom territorialkrav med makt
- det militære utstyret vil kunne bli brukt til å begå folkemord, forbrytelser mot menneskeheten eller krigsforbrytelser
- det sannsynlig at det militære utstyret vil innebære brudd på internasjonale regler om terrorisme og regler om transnasjonal organisert kriminalitet

Vurderingskriterier - Særlige vurderingskriterier

I tillegg til prinsippene som følger av Regjeringens erklæring og Stortingets vedtak, skal det ved vurdering av søknader særlig tas hensyn til:

- den nasjonale sikkerheten i Norge, allierte og vennligsinnede land
- kjøperlandets atferd overfor verdenssamfunnet, med hensyn til landets holdning til terrorisme, hvilke allianser det har inngått, og respekten for folkeretten
- risiko for at den militære teknologien eller det militære utstyret skal bli ulovlig omsatt i kjøperlandet eller reeksportert på ugunstige vilkår
- forenligheten mellom eksporten av militær teknologi og utstyr og mottakerlandets økonomiske og tekniske evne, samtidig som det tas hensyn til at det er ønskelig at stater kan dekke sine legitime sikkerhets- og forsvarsbehov med minst mulig innsats av menneskelige og økonomiske ressurser til våpen.
- risikoen for at våpeneksporten kan bli brukt til å gjennomføre alvorlig kjønnsbasert vold eller vold mot kvinner og barn

Hvis et av disse kriteriene kommer til anvendelse i en søknad, skal søknaden normalt avslås:

Hvis et av kriteriene kommer til anvendelse i en søknad, skal søknaden gjennomgå en forsterket vurdering:

Kriterium 1 Internasjonale forpliktelser

- Mottakerlandet er underlagt sanksjoner eller restriktive tiltak vedtatt av EU, FN eller OSSE.
- Eksporten er ikke i samsvar med Norges internasjonale forpliktelser, slik som forpliktelser i eksportkontrollregimene der Norge er medlem.

Kriterium 3 Væpnet konflikt

- Eksporten vil kunne fremprovosere eller forlenge væpnede konflikter eller forverre eksisterende motsetninger eller konflikter i den endelige bestemmelsesstaten.

Kriterium 2 Menneskerettighetene og internasjonal humanitærrett

- Det er åpenbar fare for at forsvarsmateriellet som skal eksporteres, kan bli brukt til intern undertrykking,
- Kompetente organer i FN, Europarådet eller EU har konstatert alvorlige brudd på menneskerettighetene i mottakerlandet.
- Det er åpenbar fare for at forsvarsmateriellet som skal eksporteres, kan bli brukt til å begå alvorlige brudd på internasjonal humanitærrett.

Kriterium 4 Regional fred, sikkerhet og stabilitet

- Det er åpenbar fare for at den påtenkte mottakeren vil bruke forsvarsmateriellet som skal eksporteres, til å angripe en annen stat eller til å tvinge gjennom territorialkrav med makt.

ATT artikkel 6

- Det foreligger kunnskap om at forsvarsmateriellet vil kunne bli brukt til å begå folkemord, forbrytelser mot menneskeheten eller krigsforbrytelser.

ATT artikkel 7

- Det er overveiende sannsynlig at forsvarsmateriellet vil innebære brudd

Kriterium 5 Norges nasjonale sikkerhet og sikker- heten til allierte og vennligsinnede land

- Eksporten kan utgjøre en risiko for forsvars- og sikkerhetsinteressene til Norge, allierte og vennligsinnede land.

Kriterium 6 Forholdet til andre land

Eksporten skal til et mottakerland som:

- Støtter eller oppfordrer til terrorisme og internasjonal organisert kriminalitet.
- Ikke overholder internasjonale forpliktelser, særlig om å avstå fra maktbruk, og av internasjonal humanitærrett.
- Ikke overholder internasjonale forpliktelser om ikkespredning og andre former for rustningskontroll og nedrustning

Kriterium 7 Avledning

- Det er risiko for at forsvarsmateriellet som eksporteres kan bli ulovlig omsatt i kjøperlandet, reeksportert på ugunstige vilkår eller bli brukt til et uønsket formål, for eksempel til terrorformål.

Kriterium 8 Mottakerlandets økonomiske og tekniske evne

- Eksporten i betydelig grad vil hindre en bærekraftig utvikling i mottakerlandet, basert på opplysninger fra UNDP, Verdensbanken, IMF og OECD.

ATT artikkel 7

- Det er risiko for av eksporten kan bli brukt til å gjennomføre alvorlig kjønnsbasert vold eller vold mot kvinner og barn.

VAREKATEGORIER & LANDGRUPPER

Varekategorier

- Varekategori A:
Kategorien omfatter våpen, ammunisjon og visse typer militært materiell. I tillegg omfattes annet materiell med strategisk kapasitet som vesentlig kan påvirke de militære styrkeforhold ut over nærområdet.
- Varekategori B:
Kategorien omfatter øvrige forsvarsrelaterte varer som ikke har egenskaper eller bruksområder som definert for varekategori A.

Landgrupper

Ved behandling av søknader benyttes følgende landgrupper:

- **Landgruppe 1**
består av de nordiske land og NATOs medlemsland, samt enkelte særskilt nærstående land.
- **Landgruppe 2**
består av andre land enn de som omfattes av gruppe 1 og som er godkjent etter regjeringsbehandling som mottakere av varer i kategori A.
- **Landgruppe 3**
består av land utenfor gruppe 1 og 2 og som Norge ikke selger våpen og ammunisjon som definert som varekategori A til, men som etter vurdering kan motta annet materiell som definert som varekategori B.
- **Landgruppe 4**
er land som Norge ikke selger A- eller B-materiell til

VARER MED SELVSTENDING
FUNKSJON

&

DELLEVERANSER

Eksport av varer med selvstendig funksjon

4.1 Endelig mottakerland

Ved eksport av varer med selvstendig funksjon skal søknaden alltid vurderes ut fra endelig mottakerland uavhengig av om eksport skjer direkte eller via tredjeland.

4.2 Varekategori A

Ved eksport av varer med selvstendig funksjon i varekategori A legges følgende kriterier til grunn:

- a) Eksport av varer i kategori A kan ikke finne sted til andre sluttbrukere enn statlige myndigheter.
- b) Eksport av varer i kategori A vil normalt tillates når kunden er, eller opptrer på vegne av, forsvarsmyndigheter i land i gruppe 1, såfremt dokumentasjon som godtgjør dette foreligger.

Eksport av varer med selvstendig funksjon

4.2 forts.

- Eksport av varer i kategori A til land utenfor gruppe 1 vil kreve regjeringsbehandling.
- Land som blir godkjent som mottakere av varer i kategori A etter regjeringsbehandling, utgjør gruppe 2.
- Innvilgelse av lisens i slike tilfeller forutsetter fremlegging av myndighetsbekreftet sluttbrukererklæring med reeksport-klausul, dvs. erklæring som fastslår at reeksport ikke må finne sted uten norske myndigheters godkjenning.

4.3 Varekategori B

For eksport av varer i kategori B vil det normalt kunne tilstås lisens for land i gruppe 1, 2 og 3 såfremt tilfredsstillende dokumentasjon på sluttbruk og sluttbruker er fremlagt.

4.4 Landgruppe 4

Eksport av kategori A- og kategori B-produkter kan ikke finne sted til land i gruppe 4, med mindre særlige hensyn gjør seg gjeldende.

Eksport av deler (delleveranser)

- Definisjon
Med delleveranser menes leveranser av varer som ikke har noen selvstendig funksjon.
- 6.2 Delleveranse under samarbeidsavtaler
- Ved delleveranser under samarbeidsavtaler med bedrifter eller myndigheter i andre land, skal eksportlisens gis når avtalen er godkjent av norske myndigheter.
- Samarbeidsavtaler med land og bedrifter i landgruppe 1 bør normalt godkjennes, såfremt
 - de norske deler, delsystemer eller komponenter samordnes med deler fra andre leveringskilder;
og
 - at det ferdige produkt ikke fremstår som norsk.
 - det kan i disse tilfellene avstås fra dokumentasjon for sluttbruk av det ferdige produkt.

Eksport av deler (delleveranser)

6.3 Andre delleveranser

- a) Ved delleveranser til prosjekter som ikke er myndighetsgodkjente, og der leveransen er basert på markedstilgjengelig teknologi og kundens produktbeskrivelse, skal lisens i alminnelighet innvilges til de land som ikke tilhører gruppe 4, dersom det ferdige produkt ikke fremstår som norsk. Det kan i disse tilfellene avstås fra dokumentasjon for sluttbruk.

- b) Søknad om eksportlisens for delleveranser av annen type enn nevnt i 6.2 og 6.3 skal behandles på samme måte som ved eksport av sluttproduktet.

TEKNOLOGI & TJENESTER

Eksport av teknologi, herunder bl. a. produksjonsrettigheter og tekniske data

- Definisjon
Med teknologi menes her innsikt som er avgjørende for å utvikle, produsere, vedlikeholde eller bruke en vare.
- Produksjonsrettigheter
Søknad om overføring av produksjonsrettigheter skal behandles med sikte på å sikre at overføringen ikke har som formål å omgå norsk eksportregulering.
- Eksport av teknologi under godkjente samarbeidsavtaler
Ved eksport av teknologi som inngår i samarbeidsavtaler med bedrifter eller myndigheter i andre land, skal lisens innvilges såfremt avtalen er godkjent av norske myndigheter.

Eksport av teknologi utenfor godkjente samarbeidsavtaler

- Generelt
Ved behandlingen av søknader om eksport som ikke er ledd i myndighetsgodkjent samarbeid, skal det bringes på det rene hvilken kategori det ferdige produkt vil tilhøre.
- Produksjonsrettigheter i varekategori A
Ved eksport av produksjonsrettigheter for en vare i kategori A, kan tillatelse bare gis for overføring til land i gruppene 1 og 2 og etter tilsvarende prinsipper som for øvrig gjelder for eksport av varer under denne kategorien.
- Som vilkår for tillatelsen skal den norske selger av produksjonsrettighetene pålegges å innarbeide i forbehold i kontrakten om at eventuell overføring eller reeksport av produksjonsrettigheter til en tredjepart må forelegges norske myndigheter for godkjennelse. Søknad om slik sublisensiering skal behandles på samme måte som overføring av produksjonsrettighetene direkte fra Norge.

Eksport av teknologi utenfor godkjente samarbeidsavtaler forts.

- **Produksjonsrettigheter i varekategori B**
For overføring av produksjonsrettigheter til varer i kategori B skal lisens normalt innvilges for land i gruppene 1, 2 og 3. Utenriksdepartementets krav til dokumentasjon vil i disse tilfeller bero på en konkret vurdering hvor bl. a. produktets egenskaper, produksjonslandets egen eksportpolitikk, den interne situasjonen i landet og risikoen ved eventuell eksport til uønskede mottakere, tas i betraktning.
- **Annen teknologioverføring**
Ved andre typer teknologioverføringer kan det ikke oppstilles detaljerte retningslinjer. Vurderingen av eksportsøknaden vil måtte avhenge av i hvilken grad teknologi-overføringen knytter seg til et produkts militære funksjon. Jo mer dette er tilfelle, dess mer skal vurderingen av en søknad basere seg på retningslinjene for eksport av ferdigproduktet i tilsvarende varekategori.

Tjenester

- 8.2 Tjenester tilknyttet forsvarsrelaterte varer
Tjenester som er tilknyttet forsvarsrelaterte varer, og som utgjør en vesentlig forutsetning for varens utvikling, produksjon, vedlikehold eller bruk, følger de samme retningslinjer som ved eksportlisens for selve produktet.
- 8.3 Andre tjenester
Tjenester som ikke er konkret knyttet til en vare, men som vedrører militær planlegging, bør tillates til land i gruppene 1 og 2 og nektes til land i gruppe 4. Innvilgelse til land i gruppe 3 må vurderes konkret med utgangspunkt i tjenestens antatte militære og mulige politiske virkning.

Materiell uten militær bruksverdi

- Ved eksport av materiell opprinnelig konstruert eller modifisert for militært formål, men som vurderes å ikke lenger ha noen militær bruksverdi, kan lisens innvilges til mottakere i landgruppene 1, 2 og 3, såfremt tilfredsstillende dokumentasjon på sluttbruk og sluttbruker er fremlagt.

Samarbeids- og utviklingsprosjekter

Prosjekt godkjent av norske forsvarsmyndigheter

- Eksport av varer, tjenester og teknologi til land Norge har samarbeidsavtaler med skal tillates dersom leveransen finner sted under et prosjekt som er godkjent av norske forsvarsmyndigheter med det hovedsiktemål å ivareta samarbeidslandenes egne forsvarsbehov. Dersom det ferdige produkt ikke fremstår som norsk, kan det reeksporteres etter samarbeidslandets eksportkontrollregler.

Produkt med flernasjonal identitet

- Ved samarbeidsprosjekter som er av en slik art at det ferdige produkt fremstår med flernasjonal identitet, kan produksjonslandets eksportkontrollregler legges til grunn ved eksport til tredjeland. I forbindelse med godkjenningen av samarbeidsprosjektet skal eksportvilkårene for det ferdige produkt til tredjeland avtales mellom samarbeidslandenes myndigheter.

Prosedyreregler samt vedlegg A og B

- Søknader som omfattes av retningslinjene, bør være ferdigbehandlet av Utenriksdepartementet senest innen 12 uker når det gjelder kategori A-produkter og senest innen 6 uker for øvrige søknader.
- Dersom søknaden om eksport berører viktige forsvarsspørsmål eller materiellsamarbeid med andre land, eller næringsinteresser, skal den forelegges Regjeringen på egnet måte.
- Ved vurdering av tekniske sider og bruksområde for produkt, teknologi, data-pakke eller tjeneste konsulteres om nødvendig Forsvarsdepartementet ved Forsvarets forskningsinstitutt.
- Vedlegg A – EUs kriterier 1 – 8
- Vedlegg B - ATT artikkel 6 og artikkel 7

DEKSA

Direktoratet for
eksportkontroll og sanksjoner

Takk for meg!